

Nr 43.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående årliga understöd å allmänna indragningsstaten åt ombudsmannen vid sjömanshuset i Sölvesborg J. Olsson och notarien vid sjömanshuset i Gävle C. A. Elfstadius; given Stockholms slott den 30 januari 1925.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Rickard Sandler.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 januari 1925.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden OLSSON, NOTHIN, HANSSON, LINDERS, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Statsministern och chefen för handelsdepartementet Sandler anför:

I § 8 mom. 5 av förordningen den 13 juli 1911 (nr 86) angående sjömanshusen i riket samt sjöfolks på- och avmönstring med mera finnes stadgat, bland annat, att det i särskilda fall, där omständigheterna anses betinga sådant, må ankomma på vederbörande sjömanshusdirektion att göra framställning hos kommerskollegium om tilldelande åt ombudsman eller annat biträde vid sjömanshus, som entledigas från sin befattning, av någon gratifikation från sjömanshuskassan eller pension samt att, därest kollegium anser pension från berörda kassa eller eljest böra ifrågakomma, ärendet av kollegium skall underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Sedan kommerskollegium, under åberopande av sagda föreskrifter, med skrivelse den 11 mars 1914 till Kungl. Maj:ts prövning överlämnat till

Bihang till riksdagens protokoll 1925. 1 saml. 37 häft. (Nr 43).

kollegium inkomna ansökningar om pension för tre sjömanshustjänstemän, gjorde Kungl. Maj:t under tionde huvudtiteln i den till 1915 års riksdag avlåtna statsverkspropositionen framställning om beredande av pension med vissa angivna belopp åt nämnda befattningshavare, under villkor att av vederbörande sjömanshuskassas egna medel till envar av dem i årlig pension utbetalades minst lika stort belopp, som bleve av statsmedel beviljat.

I anledning av sagda framställning anförde riksdagen i skrivelse den 28 maj 1915, nr 10, bland annat, att riksdagen, då frågan om ordnandet av pensionsförhållandena för den vid sjömanshusen anställda personalen icke vunnit sin slutliga lösning, för sin del icke ansåge lämpligt att åt vissa av sjömanshusens tjänstemän fastställa pensioner, till vilka staten skulle biträda med hälften. Med hänsyn till det arbete, som staten för olika ändamål pålade sjömanshusen, och den nytta, som det allmänna obestriddigen därav hämtade, samt då de tjänstemän, framställningen avsåge, borde beredas tillfälle att avgå för att ersättas med yngre krafter, ansåge riksdagen emellertid det vara med billighet överensstämmande, att staten under form av årliga understöd från allmänna indragningsstaten lämnade bidrag till deras försörjning på alderdomen. I enlighet härmed beviljade riksdagen ovannämnda sjömanshustjänstemän årliga understöd till avrundade belopp.

Sedermåra har riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionerna nr 72 till 1921 års riksdag och nr 15 till 1923 års riksdag därom gjorda framställningar beviljat ytterligare tre sjömanshustjänstemän understöd från allmänna indragningsstaten med vissa angivna belopp ävensom medgivit, att å samma understöd finge utgå dyrtidstillägg enligt de grunder, som då vore eller framdeles kunde varda fastställda för f. d. befattningshavare i statens tjänst, med iakttagande likväl, att, därest till någon av de tre befattningshavarna årligt understöd utbetalades jämväl från vederbörande sjömanshuskassa, dyrtidstillägget för denne skulle beräknas å det sammanlagda understödsbeloppet men av statsmedel bestridas allenast med vad som av det sålunda beräknade dyrtidstillägget belöpte på den från allmänna indragningsstaten utgående delen av understödsbeloppet.

I särskilda skrivelser har nu kommerskollegium på grund av till kollegium inkomna framställningar om pension åt ombudsmannen vid sjömanshuset i Sölvesborg Janne Olsson och notarien vid sjömanshuset i Gävle Carl August Elfstadius hemställt, att årliga understöd måtte beredas Olsson och Elfstadius till belopp av 2,500 kronor respektive 2,150 kronor, därav ena hälften skulle utgå från allmänna indragningsstaten och andra hälften bestridas av vederbörande sjömanshuskassa, samt att å ifrågavarande understöd måtte få beräknas dyrtidstillägg enligt samma grunder som dem, vilka gälla för f. d. befattningshavare i statens tjänst, och med lika fördelning mellan statsverket och sjömanshuskassan.

Beträffande först ombudsmannen vid sjömanshuset i Sölvesborg Janne Olsson, vilken själv hos kommerskollegium anhållit om avsked under förutsättning att honom bereddes pension, framgår av handlingarna, att Olsson är född den 2 maj 1845 och alltså uppnått en ålder av nära 80 år. Olsson, som anställdes i sin nuvarande befattning den 1 juli 1901 men alltsedan den 20 september 1924 åtnjutit tjänstledighet, har således vid tiden för tjänstledighetens början innehått befattningen i nära 23 $\frac{1}{4}$ år. Direktionens ordförande vitsordar, att Olsson plikttröget skött sin tjänst, samt meddelar, att Olsson ej har andra medel än sin lön att tillgå för sitt livsuppehälle. Såsom ombudsman uppbär Olsson, förutom dyrtidstillägg, en avlöning av 3,200 kronor, varjämte han äger tillgodonjuta de vid sjömanshuset inflytande sportlerna, vilka, enligt vad tillgängliga uppgifter giva vid handen, under senaste femårsperiod uppgått till i medeltal omkring 800 kronor för år.

Understöd åt
ombudsman-
nen J. Olsson.

Kommerskollegium, som redan i skrivelse den 26 augusti 1924 anmält sin avsikt att till Kungl. Maj:t inkomma med framställning i ämnet, anför i skrivelse den 24 september samma år, under överlämnande av ett till kollegium från direktionen för sjömanshuset i Sölvesborg inkommet yttrande, bland annat följande:

Kommers-
kollegium.

»Med hänsyn till det av Olsson å befattningen i fråga innehavda antalet tjänsteår torde beloppet av pensionen eller det årliga understödet skäligen böra bestämmas till 2,500 kronor. Härå torde dyrtidstillägg enligt samma grunder som dem, vilka gälla för f. d. befattningshavare i statens tjänst, böra utgå.

Av det sammanlagda belopp, som i enlighet med vad nu föreslagits skulle utgå till Olsson efter erhållet avsked från ombudsmansbefattningen, synes kollegium skäligen hälften böra bestridas genom särskilt statsanslag och, i överensstämmelse med riksdagens beslut i vissa föregående fall (se riksdagens skrivelser den 28 maj 1915 angående regleringen av utgifterna under riksstatens tionde huvudtitel samt den 14 juni 1921 och den 7 april 1923 angående vissa framställningar rörande elfte huvudtiteln), såsom bidrag till Olssons ålderdomsförsörjning under form av årligt understöd utgå från allmänna indragningsstaten. Återstående hälften torde få bestridas av vederbörande sjömanshuskassas medel.

Under åberopande av vad sålunda anförts får kollegium hemställa, det Eders Kungl. Maj:t täcktes, i syfte att Olsson må från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från ombudsmansbefattningen äger rum, under sin återstående livstid komma i åtnjutande av årligt understöd till ett belopp av 2,500 kronor jämte dyrtidstillägg därå enligt samma grunder, som äro eller kunna varda fastställda för f. d. befattningshavare i statens tjänst, *dels* medgiva, att härav ett belopp av 1,250 kronor jämte andel i enligt nyss angivna grunder utgående dyrtidstillägg må bestridas av vederbörande sjömanshuskassa, *dels ock* vidtaga åtgärd för att ett belopp av likaledes 1,250 kronor må utgå från allmänna indragningsstaten, med föreskrift tillika att dyrtidstillägget för Olsson skall beräknas å det sammanlagda understödsbeloppet men av statsmedel bestridas allenast med hälften av det sålunda beräknade dyrtidstillägget.»

Statskontoret.

I utlåtande den 22 oktober 1924 förklarar sig statskontoret icke hava något att erinra mot vad kommerskollegium i ärendet föreslagit.

**Understöd åt
notarien C. A.
Elfstadius.**

I fråga om notarien vid sjömanshuset i Gävle Carl August Elfstadius har direktionen för sjömanshuset hos kommerskollegium gjort framställning om pension. Av i ärendet införskaffad utredning framgår, att Elfstadius är född den 27 februari 1854 och alltså uppnått en ålder av nära 71 år. Elfstadius har sedan den 1 april 1891 eller under snart 34 år innehaft sin nuvarande befattning. Direktionen vitsordar, att Elfstadius till direktionens fulla belåtenhet fullgjort sina tjänsteåligganden, samt meddelar, att han i händelse av entledigande utan pension komme att sakna medel för sitt och sin hustrus uppehälle. Såsom notarie uppbär Elfstadius, förutom dyrtidstillägg, en avlöning av 3,200 kronor.

*Kommers-
kollegium.*

I sitt den 2 juli 1924 dagtecknade yttrande förordar kommerskollegium, att Elfstadius med hänsyn till det av honom å befattningen ifråga innehavda antalet tjänsteår måtte erhålla ett understöd av i avrundat tal 2,150 kronor. I övrigt gör kollegium i förevarande fall enahanda framställning, som kollegium, enligt vad här nyss sagts, gjort beträffande ombudsmannen Olsson. I överensstämmelse härmed hemställer kollegium, att Kungl. Maj:t, i syfte att Elfstadius må från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från notariebefattningen äger rum, under sin återstående livstid komma i åtnjutande av ett årligt understöd till ovannämnda belopp, 2,150 kronor, jämte dyrtidstillägg därå enligt samma grunder, som äro eller kunna varda fastställda för f. d. befattningshavare i statens tjänst, måtte *dels* medgiva, att härav ett belopp av 1,075 kronor jämte hälften av det dyrtidstillägg, som enligt nyss angivna grunder skulle utgå å hela understödet, må bestridas av vederbörande sjömanshuskassa, *dels ock* vidtaga åtgärd för att ett belopp av likaledes 1,075 kronor jämte andra hälften av oförmålda dyrtidstillägg må såsom bidrag till Elfstadius ålderdomsförsörjning under form av årligt understöd utgå från allmänna indragningsstaten.

Statskontoret.

I utlåtande den 8 augusti 1924 förklarar sig statskontoret icke hava annat att erinra mot kommerskollegii framställning än att det föreslagna understödsbeloppet, med hänsyn till att för civila befattningshavare i allmänhet erfordrades 35 tjänsteår för erhållande av hel pension, syntes böra nedsättas till 2,000 kronor, varav 1,000 kronor skulle utgå från allmänna indragningsstaten.

*Departementis-
chefen.*

Vid föredragning inför Kungl. Maj:t den 28 januari 1921 av den framställning från kommerskollegium, vilken föranledde avlåtande till riksdagen av ovannämnda proposition, nr 72, redogjorde dåvarande chefen för handelsdepartementet i korthet för de förslag, som dittills framkommit i fråga om ordnandet av sjömanshustjänstemännens pensionering. Denna redogörelse

tillåter jag mig här åberopa. Till vad därvid yttrades vill jag nu — under hänvisning till vad jag under punkten 30 i tionde huvudtiteln av den till innevarande års riksdag avlåtna statsverkspropositionen anfört beträffande den under utredning varande frågan rörande omorganisation av sjömanshusen — endast lägga, att det icke lärer vara möjligt att, innan sistberörda fråga fått sin lösning, framlägga något allmänt förslag till pensionsbestämmelser för sjömanshusens personal. Frågan om understöd åt nu avsedda sjömanshustjänstemän torde under sådana omständigheter lämpligen böra, i överensstämmelse med ämbetsverkens förslag, lösas på samma sätt som de tidigare behandlade spörsmålen av enahanda art eller med andra ord så, att ett efter omständigheterna avpassat årligt understödsbelopp beredes envar av dem dels från allmänna indragningsstaten och dels från vederbörande sjömanshus kassa med lika fördelning mellan statsverket och sjömanshuskassan. Å understödets totalbelopp torde, i likhet med vad i ovan omförmälda fall ägt rum, få utgå dyrtidstillägg att fördelas mellan statsverket och sjömanshuskassorna efter samma proportion som själva understödsbeloppen.

Beträffande de belopp, varmed understöden böra utgå, ansluter jag mig i avseende å Elfstadius till vad statskontoret därutinnan föreslagit.

I fråga om det understödsbelopp, som bör tillkomma Olsson, är till en början att märka, att 1917 års sjömanshuskommitterade, med hänsyn till att sjömanshusombudsmännen ofta inträda i tjänsten vid relativt hög ålder, föreslagit, att för dylika befattningshavare rätt till hel pension skulle inträda redan efter 25 tjänsteår. Olssons årsinkomst, inklusive sportler till ett belopp av omkring 800 kronor, har uppgått till cirka 4,000 kronor. Vid sina beräkningar rörande storleken av det understödsbelopp, som bör tillkomma Olsson, hava ämbetsverken påtagligen utgått ifrån, att understödet borde utgå med $\frac{2}{3}$ av årsinkomsten eller, med någon reducering nedåt på grund av att han innehade endast omkring 23 tjänsteår, 2,500 kronor. Då dyrtidstillägg icke utgått å det i årsinkomsten inräknade sportelbeloppet men det ju är avsett, att sådant tillägg skall få åtnjutas å understödsbeloppet i dess helhet, anser jag det emellertid för egen del rimligt, att, på sätt tidigare i liknande fall av enahanda anledning skett, understödsbeloppet ytterligare något nedsattes, förslagsvis till 2,300 kronor för år, därav hälften eller 1,150 kronor skulle utgå från allmänna indragningsstaten.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

dels att ombudsmannen vid sjömanshuset i Sölvesborg Janne Olsson och notarien vid sjömanshuset i Gävle Carl August Elfstadius må vardera från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från befattningen äger rum, å allmänna indragningsstaten under sin återstående livstid åtnjuta årligt understöd, Olsson med ettusenethundrafemtio kronor och Elfstadius med ettusen kronor,

dels ock att å ifrågavarande understöd må utgå dyrtidstillägg enligt de grunder, som äro eller kunna varda fastställda för f. d. befattningshavare i

statens tjänst, med iakttagande likväl, att, därest till någon av de båda befattningshavarna årligt understöd utbetalas jämväl från vederbörande sjömanshuskassa, dyrtidstillägget till denne skall beräknas å det sammanlagda understödsbeloppet men av statsmedel bestridas allenast med vad som av det sålunda beräknade dyrtidstillägget belöper på den från allmänna indragningsstaten utgående delen av understödsbeloppet.

Vad chefen för handelsdepartementet sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition i ämnet skall till riksdagen avlätas av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Olof Edström.